

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Francisci Svarez Granatensis E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Primarij
at[que] Emeriti olim Professoris Tractatvs Qvinqve, Ad
Primam Secvndae D. Thomae**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1629

2. Vtrùm formalis beatitudo sit operatio creata afficiens immediatè animæ
potentiam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94065)

stantiam, nullam aliam perfectionem habet ex natura rei, quæ immediate inest ipsi substantiæ præter potentias naturales, per quas etiam non est formaliter beata; aliàs semper & necessariò esset beata, quia semper & necessariò habet has potentias: ergo.

XXI. Quinto ex dictis constat quid de opinione Henrici posita *num. 1.* sentiendum sit, & quidem illam tam obscurè, & mysticè loquitur, ut vix de sensu illius constare possit, ut possimus illum, vel absolutè probare, vel reprehendere. Tria tamen in eius sententia mihi displicent. Primo, quod significat præter unionem, seu perfectionem animæ per accidentia, diuinitatem ipsam per se, ac immediatè illam perficere, quod est impossibile, quia diuinitas non potest esse formalis perfectio animæ, nec per se immediatè illi vniri, ut *num. 4.* ostensum est: nec videtur posse exponi, cum diuinitas tantum effectiue animam perficiat, tum quia dicit animam in essentia sua lucere luce increata: tum etiam quia in hoc constituit differentiam inter diuinam essentiam, & potentias animæ; constat autem diuinitatem etiam perficere potentias effectiue. Secundo displicet, quia affirmat, beatitudinem principaliter existere in essentia animæ, quod falsum esse ostendimus: nec videtur posse exponi de beatitudine increata, seu obiectiua, quæ est Deus, tum quia hoc non esset ad propositum questionis, tum etiam, quia licet deus Deum primò & principaliter existere in essentia animæ tanquàm in templo, non est tamen ibi ut beatificans, nec ut finis vltimus consecutus. Vnde Henric. dicens beatitudinem prout est in essentia animæ esse increatam, plane sentit formalem beatitudinem principaliter esse increatam, quod falsum esse probatum est. Tertio non placet ille ordo, quem ponit in beatitudine, quod ex amore sequatur illapsus Dei in animæ essentia, ad statum enim vix posset hoc aliquomodo accommodari, præsertim in iustificatione adulatorum per propriam eorum dispositionem, in qua proceditur ab imperfecto ad perfectum, & ideo per dilectionem disponitur homo, ut Deus per gratiam sanctificantem vnatur animæ eius: ad quod possunt accommodari illa Christi verba, Ioan. 14. *qui diligit me, Pater meus diligit eum.* At verò in beatitudine, in qua omnis operatio beatifica perfectò modo fit, supponitur vnio Dei cum substantia animæ, à qua tanquam à prima radice resultant perfectio nes potentiarum, & operationum tam intellectus, quam voluntatis.

XXII. Ad fundamentum ergo Henrici in primis dicitur, illas locutiones de transformatione amantis in amatum, quæ per amorem fit, esse metaphoricæ, & mysticæ, & ideo nullum firmum argumentum posse inde sumi; nec intelligendæ sunt, aut explicandæ per veram, aut physicam transformationem vel unionem, sed per affectiuam, & moralem, quia is, qui amat, totam cogitationem ponit in amato, eique oprat fieri similis, atq; etiam in omnibus ei placere. Et hoc est, quod Christus dixit Luc. 10. *ut diligamus toto corde, tota mente, tota anima.* Ad alteram verò partem illius fundamenti de perfectione illius unionis, quæ est in essentia animæ, responderetur, quod atinet ad perfectionem entitatiuam, ibi attingi aliam questionem, an gratia habitualis in esse entis sit res perfectior, quam visio beata, quæ non est huius loci, quidquid tamen de hoc sit, certè ad rationem beatitudinis non sufficit maior perfectio in esse entis, ut constabit etiam *seq. sequent.* Deinde, si loquamur in ratione unionis omni-

Videlib. 6. de Grat. ca. 22. an. 8.

bus illis modis, quibus Deus vnitur essentis, vnitur etiam potentis, quia in eis efficit perfectionem tam habitualem, quam actuaalem: vnde etiam eas sanctificet, & in eis dici potest esse tanquam in templo, & præterea est in eis tanquam obiectum operationum earum, & hæc vnio est, quæ propriè pertinet ad rationem obiecti beatificantis, ut iam dicam.

SECTIO II.

Vnio formalis beatitudo sit operatio creata immediatè efficiens animæ potentiam.

I. Præter modum tractatum in præcedenti puncto, quo fingi potest formalem beatitudinem esse aliquid increatum, fuit alius excogitatus à quibusdam Theologis, qui dixerunt formalem beatitudinem esse aliquid increatum, non quidem existens in essentia animæ, sed in potentia, scilicet ipsam Dei visionem per essentiam, & increatam, qua Deus se videt, vnitam intellectui beati, & constituentem illum formaliter intelligentem & videntem. Sed in hac opinione improbanda non immorabor hoc loco, quia id præstiti in materia de Incarnatione, Disput. 24. Sectione 2.

II. Primum igitur omnium statuendum est formalem beatitudinem esse rem aliquam, seu formam creatam efficientem beatum. Ita Dicitur Thomas hic, & omnes Theologi, & patet ex dictis, quia ostensum est, Deum ipsum non esse formalem beatitudinem: sed præter Deum nihil est increatum: ergo cum formalis beatitudo sit entitas aliqua realis, est enim magna perfectio beati, necesse est, ut sit entitas creata. Et confirmatur: hæc enim beatitudo est consecutio Dei, seu coniunctio, est vnio cum ipso: sed vnio inter Deum, & creaturam, non potest esse modus ipsius Dei, qui est immutabilis: ergo oportet ut sit aliquid in ipsa creatura: necesse est ergo, ut sit aliquid creatum.

III. Secundò ex dictis etiam statuendum est, hanc beatitudinem non esse formaliter substantiam, sed accidens: hoc enim probatum est in sectione præcedenti, quia formalis beatitudo est consecutio finis extrinseci: homo autem per substantiam suam præcisè non assequitur suum finem: vnde fieri potest, ut manens in sua substantia, finem suum amittat, & miser fiat: & ided postquam in substantia sua existit, superest illi consequenda beatitudo, quam mereri etiam potest, cum non possit mereri substantiam suam. Est ergo formalis beatitudo accidentalis perfectio addita substantiæ. Dices: substantia est propter finem, qui est beatitudo: ergo non potest esse beatitudo aliquid ignobilius substantiæ, quia finis debet esse aliquid perfectius eo, quod est ad finem, iuxta Aristotelem i. *Magnorum Moralium, capit. primo & secundo:* perfectio autem accidentalis est ignobilior substantiali. Responderetur, ita esse substantiam propter beatitudinem, sicut est potentia propter operationem: ad quod non est necesse, ut ipsa operatio sit perfectior, sed quod potentia sit in perfectiori statu, dum operatur. Rursus, quamuis formalis beatitudo sit finis, cuius gratia ut quo, seu, ut consecutio, tamen ipse homo est finis cui vel ad quem perficiendum ordinatur beatitudo talis: & ideo non est præter rationem eius quòd sit perfectio accidentalis. Denique hæc beatitudo est quasi

vin-

vinculum quoddam, quo coniungitur homo ultimo fini suo, qui est perfectissima substantia: per formam autem accidentalem potest homo coniungi perfectiori substantiæ, & ideo potest talis forma habere rationem beatitudinis formalis & hoc est, quod dixit D. Thom. in 4. dist. 49. q. 1. artic. 2. ad 5. licet in esse entis substantia sit nobilior accidenti: tamen quoad aliquod munus accidens est perfectius, quatenus per illud vna substantia coniungitur alteri nobiliori se.

IV.
3. assertio, quod beatitudo formalis sit qualitas.

Tertio statuendum est, formalem beatitudinem esse constituendam in genere qualitatis. Hoc etiam est certum, & patet breuiter discurrendo: nam cum hæc beatitudo sit in anima, nec potest esse quantitas, nec aliquod, quod ratione quantitatis substantiæ insit. De relatione autem referri solet quædam opinio Aureoli, & Capreoli in 4. d. 49. quest. 1. quæ asseruit beatitudinem consistere in quadam relatione præsentis, quæ consequitur ex aliqua operatione: quia, si operatio non faceret Deum præsentem, non faceret beatum; ergo relatio præsentis est, quæ formaliter beatificat. Citatur etiam pro hac sententiâ Scot. ibi questione 1. Sed reuera hi autores non constituunt beatitudinem in aliqua relatione prædicamentali, sed in ipsam operationem, quatenus exhibet Deum præsentem animæ, seu illum animæ coniungit. Quod licet à nobis per modum relationis explicetur, non est tamen relatio, sed effectus formalis ipsius visionis. Relatio ergo propriè dicta non potest esse beatitudo, quia vel est nulla, vel infirma perfectio, & non est per se intentata, sed resultat ex accidenti. Atq; eadem ratio fieri potest de vltimis prædicamentis.

V. Sed specialiter est aduertendum circa actionem & passionem: nam de aliis nulla est difficultas, quod passio transiens seu quæ sit mere ab extrinseco, non potest habere rationem beatitudinis, tum quia est quid imperfectum & in fieri consistens, & tota est propter terminum, in quo est maior formalis perfectio: tum etiam, quia talis passio præcisè sumpta non potest habere rationem vitalis operationis, in qua consistere debet beatitudo, vt infra dicemus. Vnde talis passio ex ratione sua communis est rebus inanimatis. Similiter actio transiens non potest habere rationem beatitudinis, quia non est formalis perfectio agentis: recipitur enim in passio, supponit autem perfectionem in agente, & est veluti exercitium illius, & ideo dici solet extrinseca perfectio agentis; beatitudo autem dicitur intrinseca perfectio, quia est consummatio perfectionis ipsius beati: debet ergo esse forma inhærens illi intrinsece. Et confirmatur, quia si beatitudo est actio, debet consistere in perfecto genere actionis, quod sit principium rerum viventium, seu cognoscentium, quia, vt supra diximus, beatitudo est propriè perfectio naturæ rationalis vt intellectuales. Tandem hæc beatitudo talis esse debet, quæ attingat Deum ipsum, sed per nullam actionem transiensem immediate attingitur Deus: ergo nulla huiusmodi actio debet habere rationem beatitudinis. Quoniam verò in actionibus immanentibus præter rationem qualitatis coniungitur ratio actionis, & passionis, quomodo illæ ad beatitudinem pertineant, postea dicemus.

VI.
4. assertio, situi in quarta specie qualitatis, quæ sunt habitus vel dispositio. In hoc enim etiam cõueniunt Theologi, & eisdem rationibus probari potest quibus ostensum est, non esse substantiam, quia

potentiæ animæ necessario consequitur illam siue beata sit, siue misera. Rursus cum beatitudo sit in anima, & non sit in essentia, oportet vt sit in potetia; in potentiis autem animæ non reperiuntur proprie nisi vel habitus, vel actus, seu dispositiones: necesse est ergo beatitudinem in hoc genere qualitatis constitui.

Difficultas ergo est inter Theologos, an sit habitus, vel actus: Prima opinio dicit esse tantum habitum. Hæc tribuitur Henrico locis citatis scilicet præcedenti, sed reuera non dicit. Fundari vero potest, quia beatitudo debet esse maxima nostra perfectio; quamvis autem perfectius sit esse in actu secundo, quam esse in habitu, quia illa perfectio hanc includit, vel supponit; si tamen præcisè consideretur perfectio, quam præbet habitus, & quam confert actus, maior est illa; ergo illa est beatitudo: ergo. Secunda opinio dicit, beatitudinem consistere in utroque simul. Ita Bonauent. in 4. dist. 49. question. 1. ad 6. & addit, principaliter esse in habitu, quam in actu. Cuius sententiæ fundamentum idem est cum præcedenti proportionaliter applicato.

VII.
1. opinio, quod beatitudo sit habitus tantum.

2. Quod sit habitus simul, & actus seu dispositio.

Tertia communis & vera sententiâ est, beatitudinem non esse habitum, sed actum secundum & operationem vltimam; quæ assertio procedit, siue loquamur de beatitudine naturali, seu de supernaturali, tam præsentis, quam futuræ vitæ. Et ita eam docet Aristot. 1. Ethicor. à cap. 5. 7. & 8. libro 10. capite 6. & 7. libro 1. & 2. & hic ad Eudæ. & 7. Polit. cap. 3. & lib. 1. magn. moral. cap. 4. & lib. 2. cap. 10. & 12. Metaph. cap. 6. quibus locis docet, nec infantes posse esse beatos in re, seu in actu, sed in spe tantum, vel in potentia: nec etiam dormientes, imò nec Deum ipsum ait futurum fuisse semper beatum, si non se semper cognosceret actu. Et hanc sententiam sequuti sunt Theologi in 4. d. 49. vbi videri potest Scot. q. 2. Richard. art. 1. quest. 4. Supplementum Gabr. quest. 2. art. 1. Ad quam sententiam confirmandam, duo breuiter dicenda sunt: primum est, quantumuis homo habeat habitus perfectos, si careat vltimo actu, non posse esse beatum, & consequenter beatitudinem non posse consistere nisi solo habitu. Probatur primò à signo, nam, vt Arist. ait, beatitudo debet esse vita perfectæ honestissima, & iucundissima; sed qui est perfectus tantum in habitu, non habet perfectam vitam, cum desit vltimum vitæ complementum. Item ex ratione talis status non habet vitam iucundam, quia habitus sine actu non affert delectationem; imò cum quocunque habitu potest esse summa tristitia; atque simili modo habitus per se solus non facit vitam beatam, quinimò qui solum est in habitu ex vitalis status, capax est bonæ & malæ operationis. ergo perfectio habitualis, vt sic non sufficit ad formalem beatitudinem. Et confirmatur, nam alioqui dici posset animam esse beatam naturaliter per suam substantiam, & facultates naturales, quia ex viillarum apta est ad habendam actualem operationem, nam hoc solum præstat habitus, quamvis enim dici potest habitum conferre maiorem quandam facilitatem, tamen tota illa prouenit ex maiori quadam virtute actiua: vnde solum conferre posset ad maiorem beatitudinis perfectionem: non tamen esset necessarium ad beatitudinem simpliciter, præsertim naturalem, si illa consisteret in actu primo, seu in virtute agendi, maxime si loquamur de beatitudine animæ separata; nam illa per se ipsam sine habitu superaddito posset maxima facilitate DEVM cognoscere & amare: & in

VIII.
3. & communis opinio, beatitudinè esse actum solummodo.

Handwritten notes on the right margin of the page, including the words "SOLA REZ" and "OTIO" written vertically.

& in supernaturali beatitudine habitus potius dat facultatem, quàm facilitatem: sicut ergo beatitudo naturalis non consistit in substantia, vel potentia, ita nec supernaturalis in solis habitibus infusis.

IX. Secundò digendum est, formalem beatitudinem non consistere in aggregato ex habitu, & operatione, sed in sola operatione, quæ sufficit ad rationem beatitudinis. Probatur primò ratione D. Thom. 1. 2. *questione 3. articulo 3.* quia beatitudo est vltima perfectio: sed huiusmodi est sola operatio, & non habitus; ergò. Dices, vltimam perfectionem constare & habitu, & actu. Responderetur, ad perfectum statum vtrumque requiri, tamen illa duo inter se comparando habitum comparari ad operationem, sicut potentiam ad actum, & ideo solam operationem esse actum vltimum, quæ constituit rem in vltimo complemento, & perfectione sui status, & hoc est, quod habet rationem beatitudinis, quia beatitudo est vltimus finis, & vltima perfectio. Dices, hinc fieret cognitio non esse beatitudinem, sed amorem, quia cognitio non est vltima perfectio, sed amor, qui ex cognitione sequitur, immò nec amor erit beatitudo, sed delectatio, quæ ex cognitione, & amore sequitur. Responderetur, beatitudinem non dici vltimam perfectionem ordine generationis, seu causalitatis, sed in ratione, & modo actuandi, quia in suo ordine ita actuatur, vt non relinquat potentiam ad vltiorem actum, quo ipsa reducat in actum, quo modo omnis actus secundus est actus vltimus, qui modus actuandi necessarius est beatitudini, quia necesse est, vt in suo genere habeat rationem vltimi termini. Nihilominus tamen, sicut ex essentia, quæ est vltimus, & perfectus actus in genere substantiæ, resultat passiones, ita ex illo actu, qui est in essentia beatitudinis, possunt resultare alij actus, qui sint veluti passiones eius. Et confirmatur assertio posita, quia essentia beatitudinis consistit in consecutione vltimi finis: consequimur autem illum formaliter per solum actum: per habitum verò non nisi vt per principium efficiens talem consecutionem: non ergo potest dici habitus pars formalis beatitudinis, sed principium efficiens illius: quin potius nec principium efficiens est simpliciter necessarium, sed vt actus ille, qui est beatitudo, perfectò & connaturali modo fiat: absolūtè tamen videre posset Deum homo, & amare absque habitu superaddito, & tunc, si talem visionem perfectam & inamissibilem haberet, sine dubio esset beatus, quia haberet sine se solum vltimum consecutum, & ex ratione illius consecutionis posset gerere vitam honestissimam, & iucundissimam. Tandem magis necessarium principium, & ad efficiendum actum beatificum est potentia, & tamen nemo vnquam dixit potentiam esse partem formalis beatitudinis.

X. Occasione huius quæstionis solent hoc loco tractari difficultates, quæ à nobis insinuandæ sunt, non verò disputandæ, quia philosophicæ sunt, & non nobis necessariæ. Prima est, quæ tangitur in fundamento aliarum opinionum, an habitus sit perfectior, quàm actus: nam quidam simpliciter negant, quia actus est vltima perfectio. Quæ ratio non conuincit, nam eadem fieri potest de potentia ipsa, imò & de substantia. Alij simpliciter præferunt habitum actui, quia est causa efficiens eius: quæ ratio etiam non concludit, quia non est causa totalis. sed partialis cum potentia, alij distinguunt de habitibus acquisitis, & infusis, & illos dicunt esse minùs perfectos suis actibus, quia efficiuntur ab illis,

& ipsi solùm dant facilitatem respectu suorum actuum: at verò infusos habitus dicunt esse perfectiores, quia non solùm dant facilitatem, sed facultatem simpliciter: vnde comparantur sicut potètiæ, & ab illis effectiue produci non possunt. Quæ coniecturæ sunt probabiles, quamuis reuera non conuincant: quidquid tamen de hoc sit, nihil refert ad rationem beatitudinis, quia, vt suprà dixi n. 3. non est de ratione beatitudinis quòd sit perfectissima entitas, sed quòd sit perfectissimum vinculum cum vltimo fine, atque adeò quòd sit perfectus actus in modo actuandi, ita vt de se non relinquat potentialitè ad vltiorem actum in illo ordine, quo saltem sensu dicit Arist. lib. 2. *Ethicor.* operationem esse meliorem dispositione, seu termino. Lege de hac difficultate Richard. in 4. *dist. loco cit.* & Maiorem eadem *dist. 40. Soto quest. 1. a. 2. & Scot. quest. 2. §. primo, & quæ in disputatione 44. Metaphysica sectione octaua numero 17. dixi.*

Secunda difficultas est, an sit de ratione beatitudinis quòd sit actus productus ab ipso beato. In quo sine dubio dicendum est, beatitudinem de facto debere consistere in actu seu operatione effecta à beato, quæ quidem de beatitudine naturali est aperta sententia Arist. 1. *Ethicor. cap. 3.* vbi cum dixisset beatitudinem non in termino, sed in operatione consistere, subdit, fieri nõ posse quin beatus aliquid efficiat boni, nam *qui operatur, inquit, agit vtiq; necessario*: & eodem sensu dicit *cap. 13. felicitatem in operatione consistere.* Ex ratio sumenda est ex generali principio: quòd vulgare est in scientia de anima, operationes vitæ, & actus immanentes natura sua postulare vt fiant effectiue ab ipso viuente, & per illam eadem facultatem, in qua recipiuntur: constat autem beatitudinè consistere in operatione vitali, nõ est operatio animæ, vt anima est: certum etiã est positam esse in actu immanente, cuiusmodi est cognitio, & amor: ergo de facto dicendum est beatitudinem esse actum productum ab ipso homine, quia cum hoc sit connaturale, non oportet fingere alium extraordinarium modum, quidquid sit de illius possibilitate, quòd quidem in naturali beatitudine est per se manifestum, quia nihil in ea supernaturali intercedere necesse est.

De beatitudine autem supernaturali specialiter probatur, quia licet illa consistat in aliquo actu supernaturali: tamen certissimum, ac de se est, elici ab homine: id enim de actibus fidei, spei & charitatis definit Tridentinum *sess. 6. can. 4.* Eadè autem ratio est de vno actu supernaturali, ac de omnibus: ergo si id potest fieri cum sit magis connaturale, dicendum est, ita de facto fieri: nam ratio beatitudinis postulat, vt optimo modo, & maxime connaturali fiat, & in particulari attingimus disputando de principiis efficiètib; visionem beatificam, vbi nonnihil etiã dicemus de illa quæstione, an de potentia absoluta posset huiusmodi actus esse, vel informare potentiam vitalem sine actu concursu eiusdem potètiæ: quamuis hæc quæstio reuera sit aliena ab hac materia, cum sit communis omnibus actibus vitalibus: hinc verò intelligitur eum in actu vitali duæ rationes inueniantur, scilicet ratio actionis, dependentiæ, seu fieri, & ratio qualitatis, seu termini, prout est quædam res facta, & informans potentiam, propriam rationem beatitudinis consistere in illo actu in facto esse informante ipsam potentiam: primò quidem, quia intelligere in hac informatione consummatur, vt tradit D. Thom. 1. p. q. 34. a. 1. ad 3. & latius Scot. in d. 3. *quest. 7. §. Ad autoritatem Philosophi*: nam per illam informationem vltimò actuatur potentia, & fit

& sit similis intentionaliter, seu perfecte vni-
tur obiecto suo. Deinde, quia actio, seu fieri, est
quid imperfectum: terminus autem seu quali-
tas facta habet esse perfectum, seu consumma-
tum in suo ordine, & est illud ultimum, ad
quod ipsum fieri ordinatur, quando ergo dicitur
consistere beatitudo in operatione, intelli-
gitur primo in opere facto: actionem vero esse
quid intrinsece, ac necessario praequisitum:
Quae doctrina ad omnem actum vitae accom-
modari potest.

SECTIO III.

*Virum beatitudo sit una simplex operatio
animae intellectus, vel plurimum
collectio.*

I. **I**N hac prima sententia, & valde communis
Theologorum est, beatitudinem non esse v-
nam operationem, sed plurimum collectionem.
Ita tenent in 4. d. 49. Albertus Magnus, Thom.
de Argentin. Richard. Bonavent. Marihus, &
Supplem. Gabr. quorum loca citata particula-
riter in principio disputationis sequentis: nam
licet isti auctores conveniant in dicta sententia,
non tamen in numero, & qualitate illarum
operationum, quod ibidem examinandum est:
& idem reuera tenet Paludan. *ibid. questione 3.
art. 2.* nam licet distinguat de beatitudine pra-
ctica & speculativa, & singulas earum in sin-
gulis operationibus constituat; tamen abso-
lute beatitudinem hominis ponit in vtra-
que. Et huius sententiae fuit Hugo Victorinus
super capit. 7. Dionisij de divinis nominibus, & ex
modernis eam secuti sunt Vega libro 7. in Tri-
dentin. capit. 3. & Corduba libr. 1. quest. 42. concl. 1.
& 2. & Soto q. 49. quest. 3. art. 4. in hanc senten-
tiam incidere videtur, licet contrariam pro-
fiteatur. Fundamentum huius sententiae est,
quia in anima rationali ut sic, non est tantum
vna potentia, sed plures, & per omnes potest
attingere Deum in se, & illi coniungi: ergo
ad perfectam hominis beatitudinem non suffi-
cit vna operatio vnius tantum potentiae, sed
plures requiruntur. Probatur consequentia, quia
per vnam solam operationem non perfecte con-
iungeretur homo suo fini, nec esset satiatus
appetitus eius respectu ultimi finis. Plura in
particulari de singulis operationibus dicemus
disputatione sequenti.

II. **S**ecunda opinio est, formalem beatitudinem
consistere in vna simplici operatione quoad es-
sentiam suam. Haec videtur esse opinio D. Tho-
mae 1. 2. in tota questione 3. quamquam ille potissi-
mum hoc affirmare videtur de supernaturali
perfecta beatitudine futurae vitae: eam vero
sine vlla distinctione sequuntur discipuli eius
ibidem & in 4. dist. 49. & Heru. *opusc. de beatitudine,*
& in re idem tenet Scot. in 4. distinctione. 49. quest.
3. nam licet distinguat de beatitudine homi-
nis, vel potentiarum: tamen absolutam beati-
tudinem hominis ponit in vna operatione.
idem censendum est de Durando *distinctione 49.
quest. 4.* qui distinguit de beatitudine pro col-
lectione, vel pro operatione perfectissima: &
hoc posteriori modo consistere in vna opera-
tione. Fundamentum esse potest, quia beati-
tudo in essentia sua esse debet ens per se vnum:
collectio autem operationum non est per se v-
num, sed aggregatum quoddam. Item quia si se-
mel dicamus plures operationes intrare essen-
tiam beatitudinis, eadem ratione dici potest,
Suares in primam secundae D. Thoma.

omnes operationes simpliciter perfectentes ho-
minem pertinere ad essentiam beatitudinis
eius. Sed haec parvi momenti sunt, nam in pri-
mis facile constitui potest differentia inter o-
perationes: nam quaedam attingunt ipsum fi-
nem ultimum in se ipso, aliae vero non: ac dein-
de ex variationis formalis beatitudinis nihil est,
quod cogat ut dicamus, illam, philosophice
loquendo, esse vnum ens per se: potest enim
esse sicut sanitas, & consistere in aliqua per-
fecta dispositione animae humanae consurgente
ex proportionem, & consonantia plurimum ope-
rationum. Vnde Aristot. quamvis in *Ethicorum*
capit. 7. dicat, bonum humanum consistere in
optima operatione: tamen capit. 8. sub disti-
nctione ita loquitur de operationibus hominis:
*has autem ipsas, aut vnam earum quae sit optima, felicita-
tem esse dicamus.*

Probabilis ergo huiusmodi sententiae fun-
damentum est, quia plures operationes omni-
nio similes, & eiusdem rationis non possunt ad
beatitudinem requiri, id est, plures visiones Dei:
nam haec pluralitas, & est accidentaria, & im-
perflua: si ergo plures concurrunt, necesse est
illas esse diuersarum rationum: ergo necesse
erit etiam esse perfectiones inaequales: ergo
debent inter se ordinem seruare, ita vtilis, quae
minus perfecta est, sit propter perfectiorem:
ergo illa sola, quae fuerit perfectissima, habe-
bit rationem finis ultimi, & essentialis beati-
tudinis: perfectissima autem operatio tantum est
vna: ergo formalis beatitudo tantum esse potest
vnicuique operatio. Confirmatur, & explicatur haec
ratio, quia beatitudo esse debet actus nobilissi-
mae potentiae, & in ea debet etiam esse nobi-
lissimus actus: ergo absolute, & simpliciter ille
actus, qui in homine fuerit nobilissimus, erit
beatitudo: ille autem tantum vnus esse potest.
Antecedens communiter est receptum ab omni-
bus, & expresse illud docet D. Thom. in 1. dist. 5.
quest. 1. artic. 1. & tam Thomista, quam Scot.
quamvis contendat, an beatitudo sit in volun-
tate, vel in intellectu, tamen in hoc conveniunt
quod est in nobilissima potentia, & ideo inter
se disputant, quae sit nobilior, intellectus, aut
voluntas. Et ratio declaratur, quia beatitudo
est summum hominis bonum, & ideo constituitur
in summo gradu, in quo est humana natura,
scilicet in gradu rationali: ergo eadem ratione
constituenda est in suprema facultate illius gra-
dus, est enim eadem proportionalis ratio, nam
secundum illam potentiam homo est magis ca-
pax perfectioni: necesse est enim ut talis po-
tentia vel nobilior attingat obiectum, vel nobili-
ori modo; beatitudo autem replere debet supre-
mam hominis capacitatem, & attingere nobilissi-
mum obiectum optimo modo. Atque eiusdem ra-
tionibus probari potest minor propositio, videli-
cet in huiusmodi nobilissima potentia beati-
tudinem constitui debere seu in nobilissima ope-
ratione quia perfectio operationis ex obiecto &
modo attingendi illud defumitur: sed ostensum
est, beatitudinem versari debere circa nobilissi-
mum obiectum optimo modo: ergo ipsa esse
debet perfectissima operatio. Atque ita suppo-
nere videtur D. Thom. artic. 4. & 5. dictae qua-
estiones tertiae.

IV. **T**ertia opinio dicit, quaestionem hanc solum
esse de modo loquendi. Ita opinatur Ocham
in 4. quest. ultim. artic. 1. dub. 3. & Maior *distinctione 3.
sententia.* 49. questione 3. & 5. qui fundantur in aequivoca-
tione nominis *beatitudo*, nam interdum, inqui-
unt, est nomen collectivum, & hoc modo consi-
stet in multis operationibus: interdum est diuisum
E & hoc